

The Student Lifeworld and its Connection with the Country's Development and Progress

Saeid Reza Ameli¹, Raziye Sayyadi²

Received: Dec. 8, 2021; Accepted: Mar. 17, 2022

ABSTRACT

Given that the University of Tehran is one of the key institutions of knowledge production, two main questions arise in this regard: What is the student lifeworld at the University of Tehran? What is the connection between this lifeworld and the university? In the course of this research to reach the actual answer to the problems, theoretical views of lifeworld and communication action were taken into account. Field information was obtained using ethnographic methodology as well through two tools, namely participatory observation and semi-structured interview. The sample of the study was 30 students who were interviewed. They were from different colleges such as medical sciences; electrical, electronic, and mechanical and civil engineering departments and technical campus, theater and music from the faculty of fine arts, faculty of social sciences. The student's world was defined by eight categories: student, professor, classmate, academic terms and field of study, cyberspace, media, university, and dormitory. Results were obtained from qualitative interviews, with emphasis being on the existence of a semantic disorder for the "sense of being a student", the spirit of scientific cooperation and the horizon of looking to the future in the light of active and effective role of students and universities for the development of the country.

Keywords: lifeworld, university, student, sense of being student, connecting with world, University of Tehran

1. Professor of Communication, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding Author)

✉ ssameli@ut.ac.ir

2. MA Student in Cultural Studies and Media, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

INTRODUCTION

The study of the student lifeworld is important as a correlation exists between the student, the university, and the production of knowledge, and ultimately the progress and development of the country. The student as an expert force plays an undeniable role in the development of the society. The university is a scientific system that by planning and studying social conditions provides ways for cultivating specialized force. The student lifeworld is precisely a crossroad and central point of interaction between the university and the society. In other words, the scientific foundations of a society are planned in the university and thus it can be said that it is the beginning of the scientific life. Interactions between students, students and faculty, interpersonal interaction of students, plans and programs of university determine the scientific direction of society and knowledge production. Therefore, paying attention to the student lifeworld and research on it can improve policies and infrastructure of knowledge production.

PURPOSE

The term student lifeworld consists of two parts: the first is the concept of lifeworld and the second is the students themselves. As much as the word "student" is a familiar, "lifeworld" seems unfamiliar. The living world can be defined as "all the essential experiences, activities, and contacts that make up the world of personal or group life" (Oxford, 2014). Trying to identify student actions, quality of interactions between students and the university, understanding the scientific atmosphere in the university, students' views on their role as a professional force, etc. are the characteristics that can be achieved by research in the field of student's lifeworld. Therefore, we face with this question that what sections and categories do the student lifeworld consist of? From the perspective of students, what's the relationship between this living world and the university?

METHODOLOGY

The present study is based on an ethnographic methodology approach and semi-structured interview while participatory observation techniques have been applied to collect data. Students from the faculties of Electrical and Computer Engineering, Mechanical Engineering, Surveying Engineering and Spatial Information were selected from the Technical Campus, the Faculty of Medicine, the Faculty of Medical Sciences, Drama and Music from the Faculty of Fine Arts and the Faculty of Social Sciences were collected and interviewed. The researcher observed the sample by attending the play, and workshop of the School of Drama, attending the CT and courtyard of the Medical School, attending the site, reading house and laboratory of the Faculty of Engineering, attending the library and the scientific association of the Faculty of Social Sciences. After attending each of the faculties,

semi-structured interviews with students were conducted between half to one hour period. With a total of 30 students at the University of Tehran were interviewed through semi-structured interviews until they reached the theoretical saturation. Thereafter, the data were categorized using qualitative content analysis and finally formed the image of the student lifeworld at the university.

FINDINGS

According to the classification method, student lifeworld categories include the definition of student, professor, classmate, student idioms, cyberspace media, field of study, dormitory and university. In each of these categories, actions were performed as communicative or strategic. Communication action in the student lifeworld is an action that leads to the production of science and knowledge. In contrast, strategic action is the one that not only hinders the production of science and knowledge, but also creates problems for the survival of the student world. So, in every category, there are activists such as students, professors and universities, who can play a role in the student lifeworld with their actions. Based on this fieldwork, the following model was prepared on the student lifeworld.

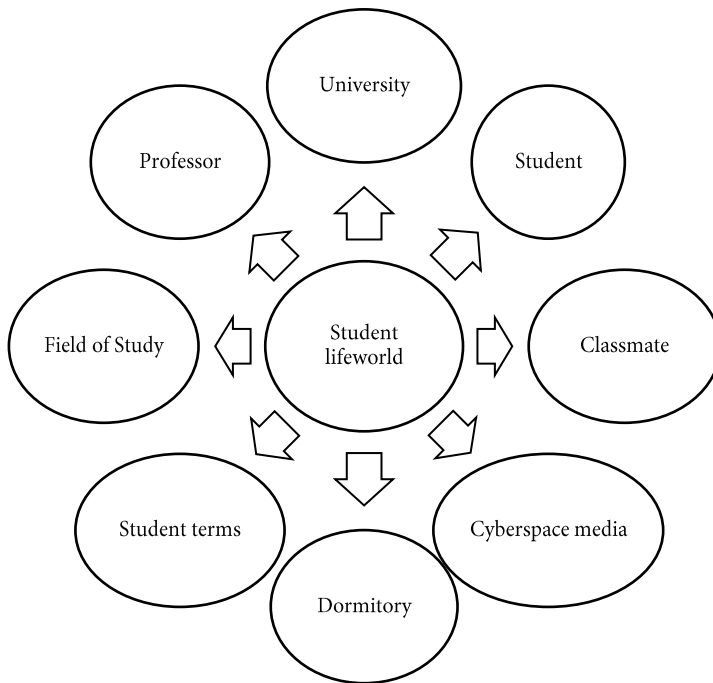

Chart 1. The student lifeworld pattern

CONCLUSION

Emphasis on the student life world has led to the findings that can be traced back to the spirit of "independence and individualism" in the student community in relation to the professor, major, classmate, and virtual media and this lifeworld can be divided into two categories: Lifeworld with a positive function that is related to the importance of knowledge, the importance of the field for the student and a conscientious attitude towards the university and society. Negative functions in this lifeworld are bitter with negative view of the professor, the field and the knowledge being studied, and the insignificant feeling of higher education and the lack of a bright future in the light of scientific endeavors.

According to this study, solutions can be provided for the university, professor, student, the type of interaction between classmates, the university and the labor market, the sense of seriousness of science and knowledge and the role played in the research and development environment of the country. The most important point that emphasized in studying the lifeworld of Tehran University students was trying and planning to strengthen the "sense of membership of students and graduates" and having a "nostalgic sense of intimacy with good feelings in the university environment." It seems that the feeling of being a student in the University of Tehran was a characteristic that accompanied by pride as low among students.

On the other hand, due to life in transition and the emergence of a "gap and comprehensive knowledge competition" between knowledge-based science and technology and modern knowledge before the emergence of new science and technology as well as the advent of the Internet, which had figured out disconnected university space from other universities and knowledge linked to cyberspace, which has narrowed the gap between "university space" and, in a way, increased the competitive arena of universities. There are serious differences that had a major impact on the student world. Based on this, we need a kind of research policy for the new academic environment and strengthening the infrastructure related to new scientific knowledge and the role of teamwork with knowledge.

NOVELTY

The student lifeworld is a field that discusses student life and time, and identifies the characteristics, challenges, and opportunities of that time. Since the student lifeworld has wide dimensions, it has been studied from different perspectives and angles. Trying to address student lifeworld from a student perspective is a new dimension that has been explored in research. The student lifeworld is not defined by quantitative and statistical criteria but by student actions, terms and interactions within the university. Finally, what was intended in this research was to define the student lifeworld from the students' own point of views.

BIBLIOGRAPHY

- Ahmadi, B. (1387). *Modernity and critical thinking*. Tehran, Iran: Markaz Publishing.
- Alway, J. (1995). *Critical theory and political possibilities: Conceptions of emancipatory politics in the works of Horkheimer, Adorno, Marcuse, and Habermas*. London: Greenwood Publishing Group.
- Ang, C. S., Lee, K. F., & Dipolog-Ubanan, G. F. (2019). Determinants of First-Year Student Identity and satisfaction in higher education: A quantitative case study. *SAGE Open*, 9(2), 1-13. doi: 10.1177/2158244019846689
- Aper, J. (2010). Quality in higher education: systems and lifeworld's in collision. *International Education*, 40(1), 6.
- Asghari, F. (2021). Exploration of academic culture in Iranian higher education institutions based on Grounded Theory. *Journal of Iranian Cultural Research*, 13(4), 85-117. doi: 10.22035/jicr.2021.2494.2926
- Bahrampour, Sh. (1387). Ethnography and its application in communication. *Media Quarterly*. 19 (1), 57-78.
- Bohman, J., & Rehg, W. (2014). Jurgen Habermas, The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/habermas>
- Cohen, J. L., & Arato, A. (1992). *Civil society and political theory*. Cambridge Massachusetts: MIT Press.
- Etemadifar, S.M. (1396). Study of students' attitudes about office space in the public sphere of the university. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 10 (2), 65-88. doi: 10.22631/jicr.2017.1463.2174
- Faraskhah, M. (1394). Lived and perceived experiences of students in a case study of an Iranian university. *Iranian Higher Education Association Quarterly*. 7 (2), 25-70.
- Fleming, T. (2000). Habermas, democracy and civil society: Unearthing the social in transformative learning. In C. Wiessner, S. Meyer & D. Fuller (Eds.), *Challenges of practice: Transformative learning in action* (pp. 303-308). New York: Columbia University. Retrieved From <https://mural.maynoothuniversity.ie/986/>
- Flick, O. (1400). *An Introduction to Qualitative Research*. (H. Jalili, Trans). Tehran, Iran: Ney Publishing. (Original work date 1998)
- Habermas, J. (1985). *The theory of communicative action: Reason and the rationalization of society*. London: Heinemann.
- Hariri, N. (1385). *Principles and methods of qualitative research*. Tehran, Iran: Azad University, Research Sciences Branch.
- Herdlein, R., & Zurner, E. (2015). Student satisfaction, needs, and learning outcomes: a case study approach at a European university. *Sage Open*, 5(2), 1-10. doi:10.1177/2158244015580373

Iranian Cultural Research

Abstract

- Husserl, E. (1970). *The crisis of European sciences and transcendental phenomenology: An introduction to phenomenological philosophy* (Carr. D., Trans.). Evanston, Illinois: Northwestern University Press.
- Hyder, D., & Rheinberger, H. J. (Eds.). (2009). *Science and the life-world: essays on Husserl's Crisis of European Sciences*. Redwood City: Stanford University Press.
- Karimi, M. (1385). Biosphere in Husserl Philosophy (Unpublished Master Thesis). University of Tehran, Tehran, Iran.
- Khoshnam, M., Kowsari, M., & Farasatkah, M. (1397). University of Tehran students' understanding of informal interactions. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 11 (3), 29-67. doi: 10.22631/jicr.2018.1865.2456
- Lifeworld.(n.d) Collins English Dictionary. Retrived From Collins Internet Database. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/lifeworld>
- Lindelof, Tomus R, & Taylor. C. (1388). *Qualitative research methods in communication sciences*. (A. Givian, Trans.). Tehran, Iran: Hamshahri. (Original work published 2002)
- Maassen, P., Andreadakis, Z., Gulbrandsen, M., & Stensaker, B. (2019). *The Place of Universities in Society*. Hamburg: Körber-Stiftung. Retrieved From <https://www.guc-hamburg.de/press/study-place-of-untriversities.pdf#page=104>
- Marchion, J. M. (1391). *Ethnography design, guide and present research*. (Gh. Hosseini. Trans.). Tehran, Iran: Sociologists Publications. (Original work published 2010)
- Mohammadi, Z. (1397). Study of generational culture of Iranian academics based on indigenous characteristics. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 11(4), 33-54. doi: 10.22035/jicr.2019.2162.2681
- Msiska, G., Smith, P., & Fawcett, T. (2014). The "lifeworld" of Malawian undergraduate student nurses: The challenge of learning in resource poor clinical settings. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 1, 35-42.
- Niknam, Z. (1398). Intercultural exchanges in the internationalization of higher education; Experiences of foreign doctoral students studying in Iran. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 12 (3), 123-152. doi: 10.22035/jicr.2019.2140.2662
- Pewzi, M. (1384). *Jürgen Habermas*. (A. Tadayon, Trans.). Tehran, Iran: Hermes Publishing. (Original work published in 1986)
- Sharma, R. S. (2015, July). *Role of universities in development of civil society and social transformation*. *Proceedings of International Academic Conferences*(No. 2604181). International Institute of Social and Economic Sciences. Retrieved from <https://ideas.repec.org/p/sek/iacpro/2604181.html>
- Sirajzadeh, H., & Habib Pour Gatabi, K. (1387). Quality of dormitory life for female students of Iranian public universities. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 11 (4), 1-31. doi: 10.22035/jicr.2018.390
- Wildemeersch, D., & Leirman, W. (1988). The facilitation of the life-world transformation. *Adult Education Quarterly*, 39(1), 19-30. doi:10.1177/0001848188039001003

زیست‌جهان دانشجویی و پیوند آن با توسعه و پیشرفت کشور در دانشگاه تهران

سعیدرضا عاملی^{۱*}، راضیه صیادی^۲

دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۱۷؛ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۶

چکیده

از آنجا که دانشگاه تهران یکی از نهادهای مهم علمی کشور است و دانشجو بعنوان رکن نهادهای دانشگاهی محسوب می‌شود، دو پرسش اصلی در این رابطه مطرح است: زیست‌جهان دانشجویی در دانشگاه تهران چیست؟ و این زیست‌جهان چه ارتباطی با فضا و مأموریت دانشگاه دارد؟ در این مقاله برای مطالعه چنین زیست‌جهانی، دیدگاه‌های نظری زیست‌جهان و کنش ارتباطی در جهان زندگی به کاررفته است. اطلاعات میدانی نیز با اتخاذ روش‌شناسی مردم‌نگارانه و دو ابزار این روش یعنی مشاهده مشارکتی و مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته به دست آمد. با استفاده از روش مردم‌نگارانه دانشکده پزشکی از پردیس علوم پزشکی، دانشکده مهندسی برق و الکترونیک، مهندسی مکانیک و مهندسی عمران و نقشه‌برداری از پردیس فنی و دانشکده نمایش و موسیقی از پردیس هنرهای زیبا و همچنین دانشکده علوم اجتماعی از مجموعه علوم اجتماعی و رفتاری انتخاب و با سی نفر از دانشجویان مصاحبه انجام شده است. زیست‌جهان دانشجویی با هشت مقوله دانشجو، استاد، هم‌کلاسی، اصطلاحات دانشجویی، رشته تحصیلی، رسانه فضای مجازی، دانشگاه و خوابگاه تعریف شد و این نظام به‌هم‌پیوسته مورد مذاقه قرار گرفته است. نتایج برخاسته از مصاحبه عمیق و کیفی بر این معنا تأکید می‌کند که با یک اختلال معنایی برای «حس دانشجو بودن»، روحیه همکاری علمی و افق نگاه به آینده در پرتو نقش فعال و مؤثر دانشجو و دانشگاه برای پیشرفت و توسعه کشور وجود دارد که مستلزم برنامه‌ریزی چند متغیره برای تقویت آن در دوران گذار از دانشگاه متزوی به دانشگاه پیوند خورده با جهان است.

کلیدواژه‌ها: زیست‌جهان، دانشگاه، دانشجو

۱. استاد علوم ارتباطات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

ssameli@ut.ac.ir ✉

۲. کارشناسی ارشد مطالعات فرهنگی و رسانه، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۱. مقدمه

مطالعه زیست جهان دانشجویی بر اساس همبستگی میان دانشجو، دانشگاه، و تولید دانش و در نهایت پیشرفت و توسعه جامعه، حائز اهمیت است. دانشجو به عنوان نیروی متخصص نقشی غیرقابل انکار در پیشرفت جامعه ایفا می کند. دانشگاه نظام علمی است که با برنامه ریزی و مطالعه شرایط جامعه بسترهای پرورش نیروی متخصص را فراهم می سازد. (رابطه دانشگاه و جامعه با تبادل مداوم و تأثیر متقابل مشخص می شود. از یک سو دانشگاه ها انگیزه مهمی برای جامعه فراهم می کنند، شریک کلیدی صنعت، بخش مردمی، جامعه مدنی و فرهنگ هستند؛ از سوی دیگر، به تحولات اجتماعی واکنش نشان می دهند و با انگیزه حرکت می کنند، مسائل برخاسته از جامعه را حل می کنند و جزء لاینفک زندگی اقتصادی و اجتماعی شهر یا منطقه خود هستند) (ماسن، آندریاداکیس، گلبراندسن و استنساک، ۲۰۱۹، ۵).

زیست جهان دانشجویی دقیقاً محل تلاقی و نقطه مرکزی تعامل بین دانشگاه و جامعه است؛ زیرا «دانشگاه ها نقش مهمی را به عنوان پیشرو در آموزش و یادگیری، آموزش، تحقیق و فناوری ایفا می کنند. در فعالیت های آموزشی، دانشگاه ها آموزش های حرفه ای برای مشاغل سطح بالا و همچنین آموزش های لازم برای رشد شخصیت را ارائه می دهند. فارغ التحصیلان همه رشته ها به دانش پایداری نیاز دارند. دانشگاه ها می توانند در ارائه دانش و مهارت های جدید مورد نیاز برای رویارویی با چالش های توسعه پایدار در یک جامعه، در افزایش آگاهی عمومی و فراهم کردن پیش شرط هایی برای تصمیم گیری آگاهانه، رفتار مسئولانه و انتخاب مصرف کننده کمک کنند» (شارما، ۲۰۱۵). پایه ها و بن مایه های علمی جامعه در دانشگاه طرح ریزی می شود. به گونه ای می توان گفت شروع حیات علمی جامعه از دانشگاه است. دانشجو، تعامل دانشجو و استادان، تعاملات بین فردی دانشجویها، طرح ها و برنامه های دانشگاه تعیین کننده مسیر علمی جامعه و تولید دانش هستند. از این رو، توجه به زیست جهان دانشجویی و پژوهش درباره آن می تواند موجب بهبود سیاست گذاری ها و زیرساخت های تولید دانش شود.

عبارت زیست جهان دانشجویی از دو بخش تشکیل شده است: بخش اول این عبارت مفهوم زیست جهان و بخش دوم آن دانشجو است. به همان میزان که واژه دانشجو واژه‌ای آشناست واژه زیست جهان ناآشنا و غریب به نظر می‌رسد. زیست جهان را می‌توان «تجربه‌ها و محیط فیزیکی که یک فرد با آن مواجه می‌شود و از این رو نحوه درک آن فرد از جهان را تعیین می‌کند» (لغت‌نامه انگلیسی کالینز، ۲۰۱۴). تلاش برای شناسایی کنش‌های دانشجویی، نحوه و کیفیت تعاملات بین دانشجو و دانشگاه، پی بردن به فضای علمی موجود در دانشگاه، دیدگاه دانشجو نسبت به نقش خود به‌عنوان نیروی متخصص و... ویژگی‌هایی است که با تحقیق در حوزه زیست جهان دانشجویی می‌توان به آن دست یافت. از این رو، این سؤال مطرح می‌شود که زیست جهان دانشجویی از چه بخش‌ها و مقوله‌هایی تشکیل شده است؟ این زیست جهان چه رابطه‌ای با دانشگاه دارد؟

۲. پیشینه تحقیق

زیست جهان دانشجویی حوزه‌ای است که به بحث درباره زندگی و دوران دانشجویی می‌پردازد و ویژگی‌ها، چالش‌ها و فرصت‌های این دوران را مشخص می‌سازد. از آنجا که زیست جهان دانشجویی ابعاد گسترده‌ای دارد از دیدگاه‌ها و زاویای متفاوتی مورد مطالعه قرار گرفته است. اعتمادی‌فر (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «مطالعه وضعیت نگرشی دانشجویان در مورد فضای اداری در حوزه عمومی دانشگاه» به مطالعه فضای اداری حوزه عمومی دانشگاه پرداخته است. او با بیش از ۸۰ دانشجو و فعال دانشگاه‌های تهران، بهشتی، علامه طباطبایی، صنعتی شریف، خوارزمی و الزهرا مصاحبه انجام داده است. رضایت از فضای اداری و امور رفاهی دانشجویان و انتقادات دانشجویان در برابر چنین فضایی شاخص‌هایی بوده‌اند که نگرش دانشجویان نسبت به آنها مطالعه شده و مشکلات و موانع این فضا از دیدگاه دانشجویان بیان شده و راهکارهایی نیز برای آن مطرح شده است.

ایده اصلی مقاله خوشنام و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان «درک دانشجویان دانشگاه تهران از تعاملات غیررسمی»، تعاملات و ارتباطات فراتر از کلاس و نظام رسمی دانشجویان است. یافته‌های این تحقیق پدیدارشناسانه نشان می‌دهد الگوی زیستی دانشجو در طول تعاملات غیررسمی و گذراندن

اوقات زیاد با دوستان تغییر کرده است، از جمله تغییر الگوی ارتباطات انسانی، تغییر سبک‌های دین‌داری، تغییر الگوی اوقات فراغت، افزایش توانمندی‌های فردی، نگرش جنسیتی، تغییر الگوهای تحصیلی، تغییر نگرش و جهان‌بینی، حس مثبت فردی، حمایت و تعلق خاطر گروهی، تغییر در انگیزه مشارکت اجتماعی، تغییر در فرایند اجتماعی شدن و نظام هنجاری.

سراجزاده و پورگتابی (۱۳۹۷) در مقاله خود با عنوان «کیفیت زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر دانشگاه‌های دولتی ایران» سعی کردند مفهوم «کیفیت زندگی خوابگاهی» تعریف شود سپس کیفیت زندگی خوابگاهی ۲۵۰۰ دانشجوی دختر در ۱۰ منطقه تهران و ۲۲ دانشگاه کشور ارزیابی کردند. یافته‌ها سه بعد از زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر را شامل می‌شود: بعد رفاهی، فرهنگی و اجتماعی. در بعد رفاهی دانشجویان از امکانات رفاهی اتاق، ساختمان و خوابگاه ناراضی بودند. در بعد فرهنگی از فعالیت‌ها و برنامه‌های فرهنگی خوابگاه ناراضی بودند. در بعد اجتماعی بیشتر بر آسیب‌های اجتماعی از جمله روابط جنسی، دوستی و مصرف مواد دخانی تأکید شده است. در نهایت رضایت دانشجویان از کیفیت زندگی خوابگاهی پایین بوده است.

محمدی (۱۳۹۷) در مقاله خود با عنوان «مطالعه فرهنگ نسلی دانشگاهیان ایران با تکیه بر ویژگی‌های بومی» زیست‌جهان دانشجویی را از دیدگاه فرهنگ نسلی دانشگاهیان ایران با تکیه بر ویژگی‌های بومی مطالعه کرده است. روابط نسلی با استفاده از روش اسنادی و استدلال تحلیلی به صورت دورن‌نسلی و برون‌نسلی مطالعه شده است. در این تحقیق دانشگاهیان ایران در قالب پنج نسل تقسیم شده‌اند: نسل مشروطه، نسل ناسیونالیسم، نسل نوسازی، نسل انقلاب اسلامی، و نسل پساانقلاب.

نیک نام (۱۳۹۸) در مقاله خود با عنوان «تبادلات بینا فرهنگی در بین‌المللی شدن آموزش عالی؛ تجارب دانشجویان دکتری خارجی شاغل به تحصیل در ایران» به تجارب زیسته دانشجویان دکتری خارجی در ایران پرداخته است. چارچوب نظری پشتیبان تحقیق مبادلات دانشگاهی و مطالعات دوره دکتری است و با استفاده از روش تحقیق مردم‌نگاری یازده تن از دانشجویان دکتری خارجی به صورت گلوله‌برفی انتخاب شده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد به‌رغم اینکه تجارب زیسته دانشجویان خارجی از تحصیل در ایران منفی نبوده است، اما امکان گفت‌وگوی بین‌فرهنگی و تلفیق فرهنگی کشور میزبان نیز آن‌گونه که باید مسیر نشده است.

اصغری (۱۳۹۹) در مقاله خود با عنوان «واکاوی فرهنگ دانشگاهی در مؤسسات آموزش عالی ایران براساس نظریه داده‌بنیاد» به واکاوی فرهنگ دانشگاهی در مؤسسات آموزش عالی پرداخته است. وی از دیدگاه‌ها و تجربیات دانشگاهیان استفاده کرده تا به تفسیر اختلال در فرهنگ دانشگاهی ایران بر اساس نظریه داده‌بنیاد بپردازد. مشارکت‌کنندگان از بین اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی وزارت علوم و بهداشت انتخاب شده‌اند. بر اساس ۱۷ مصاحبه انفرادی و ۴ مصاحبه گروهی انجام‌شده، نتیجه تحقیق حاکی از آن است که عدم التزام به هنجارهای آکادمیک به‌عنوان پدیده مطرح در فضای دانشگاهی مطرح است.

فراستخواه (۱۳۹۴) نیز در مقاله خود با عنوان «تجربه‌های زیسته و ادراک شده دانشجویان مطالعه موردی یک دانشگاه ایرانی» مدعی است در چند دهه اخیر ایدئولوژی بازار با کلان روندهایی مثل کالایی‌شدن، تجاری‌سازی و کارآفرینی بر آموزش عالی سایه انداخته و رسالت‌های انتقادی دانشگاه‌ها راه به حاشیه می‌راند و دانشجو تا حد یک مشتری تقلیل می‌یابد. در نهایت مدتی است که تصویر دانشجویان از دانشگاه نیز تحت تأثیر این قضایا قرار گرفته است.

آپر^۱ (۲۰۱۰) در پژوهش خود با عنوان «کیفیت آموزش عالی: برخورد زیست‌جهان‌ها و سیستم‌ها» به مطالعه کیفیت و اهداف آموزش عالی در اوایل قرن بیست و یک در آمریکا، که بر اساس مدل‌های تولید اقتصادی شکل گرفته‌اند، پرداخته است. به نظر وی مدل آموزشی مبتنی بر تولید اقتصادی منجر به افزایش قدرت سیستم‌های ایالتی و فدرال بر کالج‌ها و دانشگاه‌ها شده است. بر اساس دیدگاه نظری هابرماس منطق سیستمی حاکم بر دانشگاه‌ها زیست‌جهان دانشگاهی را استعمار کرده است. در نتیجه ارزش‌های سنتی و آکادمیک دانشگاه در مواجهه با سیستم تولید اقتصادی دچار مشکل شده است.

میسکا، اسمیت و فاست^۲ (۲۰۱۴) در مقاله‌ای با عنوان «زیست‌جهان دانشجویان پرستاری مالایی در مقطع کارشناسی: چالش‌های یادگیری با محیط کلینکی ضعیف» مطالعه زیست‌جهان دانشجویی پرستاران در دوران یادگیری بالینی را امری ضروری می‌داند. زیرا به نظر نگارندگان این دروان در آماده‌سازی دانشجو برای حرفه پرستاری در آینده نقش اساسی ایفا می‌کند. هدف این

1. Aper

2. Msiskaa, Smithb, & Fawcettb

مطالعه بررسی ادراکات دانشجویان از تجربه یادگیری بالینی خود در بیمارستان آموزشی است که با دیدگاه پدیدارشناسی هر موتوتویک در کالج پرستاری مالاوی انجام شده است. نمونه شامل ۳۰ نفر است که به صورت هدفمند انتخاب و مصاحبه‌هایی با آنان انجام شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که تجربه یادگیری بالین دورانی چالش برانگیز است. کمبود پرستار سبب شده تا دانشجویان پرستاری به‌عنوان نیروی کار بالقوه محسوب شوند که تأثیر منفی در یادگیری آنها دارد. از سوی دیگر، مدرسان پرستاری از دانشجویها حمایت نمی‌کنند و دانشجویان با کمبود امکانات مواجه هستند.

هردلاین و زورنر^۱ (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان «مطالعه رضایت، نیازها و نتایج یادگیری دانشجویان در دانشگاه جامع اروپای غربی» خدمات دانشجویی و فعالیت‌های مشترک دانشجویان را ارزیابی کرده است. نتیجه این مطالعه نشان می‌دهد که دانشجویان تعاملات خارج از کلاس را فرصت مهمی برای توسعه و تقویت مجموعه‌ای از دانش و مهارت‌های شخصی می‌دانند.

آنگ، لی و دیپولوگ آبانان^۲ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «عوامل تعیین‌کننده هویت و رضایت دانشجویان سال اول تحصیلات تکمیلی: مطالعه موردی کمی»، انتظارات و تجربه دانشجویان سال اول از متغیرهای دانشگاه و دانشجو را مورد توجه قرار داده‌اند. نتایج به دست آمده را می‌توان در چند دسته بیان کرد: دانشجویان برای به دست آوردن فرصت‌های شغلی و کسب مهارت به تحصیلات خود ادامه می‌دهند؛ نسبت به یادگیری و مشارکت دانشگاهی نظر مساعدی دارند؛ نسبت به هویت دانشجویی و رضایت از آن نظر مثبتی دارند؛ و میزان مشارکت دانشجویان در تعریف هویت دانشجویی و نیز انتظارات و تجربیات دانشجویان بر میزان رضایت آنان تأثیرگذار است.

۳. مباحث نظری: زیست جهان

از آنجا که زیست‌جهان مفهومی انتزاعی و بسیار پیچیده، نمی‌توان آن را به راحتی تعریف کرد. دو نوع دیدگاه درباره زیست‌جهان وجود دارد: دیدگاه نخست که زیست‌جهان را جهان پس‌زمینه می‌داند و جایگاهی برای کنش در زیست‌جهان تعریف نمی‌کند. دیدگاه متأخر علاوه بر اینکه زیست‌جهان را جهانی پیش‌ساخته تلقی می‌کند، به جایگاه کنش در زیست‌جهان نیز توجه می‌کند. بر اساس

1. Herdlein & Zurner

2. Ang, Lee, & Dipolog-Ubanan

دیدگاه متأخر، دو نوع کنش وجود دارد: کنش ارتباطی و کنش استراتژیک. کنش ارتباطی کنشی است که ملزومات بقای زیست‌جهان (هابرماس^۱، ۱۹۸۴) را فراهم می‌کند. از این رو، دو دیدگاه موجود درباره زیست‌جهان مورد بحث قرار می‌گیرد و در نهایت براساس دیدگاه متأخر یافته‌های پژوهش تفسیر می‌شود. نخستین دیدگاه نظری درباره زیست‌جهان از سوی هوسرل^۲ مطرح شد. «زیست‌جهان از نظر هوسرل جهان طبیعی ماست؛ جهانی که مادر آن زندگی می‌کنیم و فعالیت‌های روزمره‌یمان در آن جذب می‌شود» (هیدر و راینبرگر^۳، ۲۰۱۰، ۳۹). زیست‌جهانی که تجربه هرروزه ما در جهان ذهنی و عینی است، در هر زمان و مکانی گسترش می‌یابد و به امری بدیهی و چارچوبی روشن تبدیل می‌شود (کریمی، ۱۳۸۵؛ احمدی، ۱۳۸۷). به نظر هوسرل زیست‌جهان «جهان پیش‌علمی است. انسان (شامل دانشمند علوم طبیعی) در این جهان زندگی می‌کند، می‌تواند سؤالات عملی و نظری‌اش را تنها درباره این جهان قرار دهد و می‌تواند در نظریه‌هایش تنها به این جهان اشاره کند، آن را بشکافد، که افق همه چیزهای ناشناخته است» (هوسرل، ۱۹۷۰، ۵۰).

علاوه بر دیدگاه هوسرل که زیست‌جهان را پیش‌زمینه همیشگی زندگی انسان می‌داند، دیدگاه متأخری نیز درباره زیست‌جهان وجود دارد. دیدگاه متأخر درباره زیست‌جهان، نظریه زیست‌جهان هابرماس است، او «زیست‌جهان را به‌عنوان شهود موجود تعریف می‌کند، با اینکه احساسی آشنا و روشن است در عین حال شبکه‌ای از پیش‌انگاری‌های گسترده و نامعلوم نیز می‌باشد که اگر تعریف واقعی معنی‌دار چه معتبر و چه نامعتبر داشته باشد راضی‌کننده خواهد بود» (فلمین^۴، ۲۰۰۲، ۳؛ به نقل از هابرماس، ۱۹۸۷). این تعریف به بعد آشنا بودن زیست‌جهان اشاره می‌کند. به تعبیر دیگر «زیست‌جهان منبعی از سنت‌های تلویحی شناخته‌شده، مفروضات پس‌زمینه‌ای که در زبان و فرهنگ پنهان شده و طرحی که توسط افراد بر زندگی روزمره کشیده شده می‌باشد» (کوهن و آرتو^۵، ۱۹۹۲، ۴۲۷). پس زیست‌جهان زمینه فرهنگی و زبانی کنش‌های روزمره افراد است. «به عبارت دیگر، زیست‌جهان سهمی از دانش متشکل از مفروضات اساسی است که به‌عنوان افق ضمنی یا

1. Habermas
2. Husserl
3. Hyder, & Rheinbeger
4. Felming
5. Cohen, & Arato

تلویحی در فرایندهای ارتباطات روزانه ایفای نقش می‌کند» (ویلدمیش و لیبرمن^۱، ۱۹۹۸، ۱۹). در نهایت می‌توان گفت: «زیست‌جهان متن و پس زمینه‌ای است که در آن کنش ارتباطی رخ می‌دهد و با اعتقادات مسلم و ساده همیشگی شکل می‌گیرد. زیست‌جهان منبعی برای تعریف وضعیت و تفسیری از زندگی نسل‌های گذشته است» (آلوی^۲، ۱۹۹۵، ۱۱۳). زیست‌جهانی که هابرماس از آن سخن می‌گوید، با وجود این‌که پشتوانه و زمینه‌ساز کنش تلقی می‌شود، اما کنش نیز می‌تواند در شکل‌گیری و ادامه حیات زیست‌جهان نقش ایفا کند.

به نظر هابرماس دو نوع کنش در زیست‌جهان می‌تواند شکل بگیرد: کنش ارتباطی و کنش استراتژیک. اما او کنش ارتباطی را کنشی می‌داند که به حیات زیست‌جهان کمک می‌کند. «در کنش ارتباطی یا آنچه که بعدها، هابرماس در کتاب تکمله‌ای بر مفهوم عقلانیت مؤثر آن را کنش ارتباطی قوی نام‌گذاری کرد. گوینده‌ها کنش‌ها و اهداف فردی خود را براساس تفاهم مشترکی که ذاتا با ارزش یا معقول هستند هماهنگ می‌کنند. در حالی که کنش استراتژیک تا جایی ادامه دارد که کنشگران به اهداف فردی خود برسند. در کنش ارتباطی توافق آزادانه کنشگران روی هدف یا اهداف فردی عاقلانه است، که رفتاری هماهنگ و مؤثر می‌باشد. بنابراین، کنش ارتباطی نتیجه شکلی ذاتی از هماهنگی اجتماعی است که رضایت طرفین کنش را در پی دارد و در آن کنشگران به منزله پتانسیلی برای عقلانیت، دارای زبانی ساده هستند و کنش ارتباطی غایتی برای توافق هدفمند عقلانی است» (باومن و رگ^۳، ۲۰۱۴، ۴۳۵). در مقابل کنش ارتباطی، کنش استراتژیک قرار می‌گیرد؛ «کنش‌های استراتژیک، کنش‌هایی ابزاری هستند که در جهت کسب موفقیت در برابر همواردی برخوردار از عقلانیت و دارای منافع متضاد صورت می‌گیرند. کنش‌های استراتژیک، کنش‌های اجتماعی واقعی‌اند که آشکارا از کنش ارتباطی قابل تمایزند، زیرا از طریق [اتخاذ] مواضع مبتنی بر منافع هماهنگ می‌شوند» (پیوزی^۴، ۱۳۸۴، ۱۰۷). می‌توان گفت کنش ارتباطی و کنش استراتژیک دو نوع کنش متفاوت‌اند؛ کنش اول در جهت هماهنگی و تعامل است و کنش دوم در جهت منافع شخصی انجام می‌گیرد.

1. Wildemeersch, & Leirman
2. Alway
3. Bohman, & Rehg
4. Pewzi

بنابر آنچه گفته شد، دیدگاه هابرماس به جهت تأکید وی بر کنش ارتباطی در شکل‌گیری زیست‌جهان، به‌عنوان رویکرد نظری برای تفسیر یافته‌های این تحقیق اتخاذ می‌شود. از آنجایی که تحقیق حاضر در حوزه دانشگاه انجام می‌گیرد، می‌توان گفت کنش ارتباطی در این زمینه شامل همه کنش‌هایی می‌شود که به تولید علم و دانش منجر شوند. در واقع، چنین کنشی است که می‌تواند در زیست‌جهان دانشجویی به‌عنوان کنش ارتباطی شناخته شود. با توجه به این که موضوع پژوهش حاضر زیست‌جهان دانشجویی و کنش‌هایی است که در این زیست‌جهان انجام می‌شود، با استفاده از روش مردم‌نگارانه می‌توان چنین زیست‌جهانی را مطالعه کرد.

۴. روش‌شناسی

قبل از ورود به عرصه تحقیق، تعریف روش‌شناسی مردم‌نگارانه می‌تواند پاسخی برای چرایی به‌کارگیری این روش باشد. «مفهوم مردم‌نگاری در کاربرد اولیه‌اش برای گروه محدودی از مردم که ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی مشترکی داشتند، به کار می‌رفت. اعضای این گروه با یکدیگر همبستگی قوی داشتند و این همبستگی بر عواملی چون زبان، محل سکونت، روابط اجتماعی، باورها، اعمال سیاسی و مذهبی مبتنی بود» (بهرام‌پور، ۱۳۸۷، ۵۹). براساس آنچه درباره موضوع تحقیق مردم‌نگارانه گفته شد؛ باید گفت موضوع تحقیق حاضر نیز زندگی دانشجویی در دانشگاه تهران است. این موضوع نیز به گروهی از مردم اشاره دارد که در «صفات دانشجویی دانشگاه تهران بودن» با یکدیگر مشترک هستند. در این روش می‌توان از تکنیک‌های گوناگون مانند مشاهده مشارکتی و مصاحبه استفاده کرد (مارچسیون^۱، ۱۳۹۳). مشاهده مشارکتی و مصاحبه هر یک نقش خاصی در تحقیق دارند. در مشاهده مشارکتی، پژوهشگر در میدان تحقیق حضوری مداوم دارد و به صورت حرفه‌ای رخدادهای محیط اجتماعی را تجربه و ثبت می‌کند (لیندلف و تیلور^۲، ۱۳۸۸). روش‌شناسی مردم‌نگارانه ابزارهایی مانند مصاحبه، مشاهده مشارکتی را در اختیار پژوهشگر قرار می‌دهد و این امر امکان مطالعه کنش دانشجویی را فراهم می‌کند درحالی‌که روش‌های پدیدارشناسی و روایت‌پژوهی برای مطالعه دیدگاه‌های ذهنی به کار می‌روند (فلیک^۳، ۱۴۰۰).

1. Murchison
2. Thomas, Lindlof, & Taylor
3. Flick

در مقاله حاضر از مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. در این‌گونه مصاحبه‌ها، پژوهشگر فهرستی از پرسش‌هایش تهیه می‌کند که برگه راهنما نامیده می‌شود، اما رعایت ترتیب پرسش‌ها چنانچه در برگه راهنما آمده الزامی نیست (حریری، ۱۳۸۵).
براساس آنچه درباره روش مردم‌نگارانه و ابزارهای مشاهده مشارکتی و مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته گفته شد، دانشجویانی از پردیس فنی، پردیس علوم پزشکی، پردیس هنرهای زیبا و مجموعه دانشکده‌های علوم اجتماعی و رفتاری انتخاب شدند. پژوهشگر در میدان‌های نمایش، پلاتو^۱ و کارگاه دانشکده نمایش، سی‌تی^۲ و حیاط دانشکده پزشکی، سایت، قرائت‌خانه و آزمایشگاه دانشکده فنی، کتابخانه و انجمن علمی دانشکده علوم اجتماعی به مشاهده مشارکتی پرداخت. پس از حضور در هر یک از این دانشکده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته نیم‌الی شصت دقیقه‌ای با دانشجویان انجام گرفت. در مجموع با سی نفر از دانشجویان دانشگاه تهران مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته انجام گرفت و زمانی که داده‌ها به اشباع نظری رسیدند مصاحبه‌ها پایان یافت. سپس با استفاده از تحلیل محتوای کیفی داده‌های گردآوری‌شده مقوله‌بندی شدند. در نهایت مقوله‌هایی که زیست‌جهان دانشجویی را شکل داده‌اند مشخص شدند.

۴. یافته‌ها

۴-۱. زیست‌جهان دانشجویی در دانشگاه تهران

بر اساس روش تحلیل محتوای کیفی مقوله‌های^۳ زیست‌جهان دانشجویی، شامل تعریف دانشجوی، استاد، هم‌کلاسی، اصطلاحات دانشجویی، رسانه فضای مجازی، رشته تحصیلی، خوابگاهی بودن و دانشگاه می‌شود. در هر یک از این مقوله‌ها، کنش‌هایی انجام می‌شود که می‌تواند از جنس کنش ارتباطی یا استراتژیک باشد، کنش ارتباطی در زیست‌جهان دانشجویی کنشی است که منجر به تولید علم و دانش شود. در مقابل کنش استراتژیک هر کنشی است که نه تنها مانع تولید علم و دانش می‌شود بلکه خود مسائل و مشکلاتی برای بقای زیست‌جهان دانشجویی به وجود می‌آورد. پس در

۱. پلاتوها و کارگاه‌های دانشکده نمایش محل مورد علاقه دانشجویان است زیرا دانشجویان در آنجا کارهای عملی رشته خود را یاد می‌گیرند و از سوی دیگر محیطی غیررسمی و دوستانه برای جمع شدن دانشجویان رشته‌های مختلف محسوب می‌شود.
۲. در داخل ساختمان دانشکده پزشکی محلی وجود دارد که دانشجویان دانشکده عنوان سی‌تی سنتز را به آن محل نسبت داده‌اند و معمولاً در اوقات استراحت برخی از دانشجویان به صورت گروه‌گروه در قسمت‌های مختلف مانند پله‌ها، صندلی‌ها این محل جمع می‌شوند و به گفت‌وگو می‌پردازند.
۳. عنوانی که برای مقوله‌ها انتخاب شده برگرفته از میدان تحقیق است. تلاش شده تا عناوینی که دانشجویان در فعالیت‌های روزانه خود به کار می‌گیرند استفاده شود تا زیست‌جهان دانشجویی همانگونه که هست و زیست می‌شود مطالعه شود.

هر مقوله، کنشگرانی مانند دانشجو، استاد و دانشگاه وجود دارد، که می‌توانند با کنش‌های خود در زیست‌جهان دانشجویی نقش ایفا کنند.

۴-۲. دانشجو

اولین پرسشی که از مصاحبه‌شوندگان پرسیده شد، این بود که آنان چه تعریفی از دانشجو بودن دارند؟ توجه به این امر که پاسخگو چه تعریفی از دانشجو بودن خود دارد و با چه واژه‌هایی دانشجو بودن را تعریف می‌کند، دیدگاه دانشجو را نسبت به جایگاهش مشخص می‌کند. دانشجو بودن می‌تواند به معنای نقشی برای کسب دانش یا پرداختن به فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی باشد، یا مرحله‌ای که از آن به عنوان مرحله بلوغ و استقلال یاد می‌شود و یا اینکه دانشجو بودن معادل مدرکی است که پس از به اتمام رساندن تحصیل به وی تعلق می‌گیرد. از این رو در تعریف مقوله دانشجو زیر مقولاتی مانند فعال بودن در زمینه علمی یا غیر علمی، مستقل شدن و مدرک گرفتن مشخص شد.

جدول ۱. مقوله دانشجو

مثال‌ها	زیرمقوله
«دانشجو، دانش و جو می‌شه. دانشجو یعنی این که کسی که به‌عنوان دانشجو وارد دانشگاه می‌شود؛ باید برای کسب علم تلاش کند. مثل مدرسه نیست که فقط درس و این جور چیزها باشه. تو فعالیت‌های مختلف تشکل‌های مختلف هم عضو می‌شه حرف، رو به جامعه می‌زنه مثلاً توی مجلات می‌نویسه فعاله» (پرستو، ۲۲ ساله، برنامه‌ریزی اجتماعی، علوم اجتماعی)	فعال بودن در زمینه علمی و غیر علمی
«دانشجو بودن، تعریفش این که به شخصیه که توانایی انجام کارهای مهندسی داشته باشه. به نظر من دانشجو کسی که بتونه چیزی جدید درست کنه. ایده‌هاش رو بتونه پیاده کنه» (آرش، ترم ۶ مهندسی برق)	مستقل شدن
«خوب دانشجو بودن برای من این جوریه بوده که بعد به جور یایی می‌خام بگم استقلال به دست می‌آری ولی خوب استقلال مالی ندارم» (فرزانه، ترم ۸ علوم ارتباطات اجتماعی).	مستقل شدن
«من می‌خوام این دانشجو بودن را با دانش آموز بودن مقایسه کنم. دانش آموز بودن یعنی این که به کتابی به شما می‌دن بعد و از شما انتظارات مشخصی دارند. وارد دانشگاه می‌شید به فضای خیلی باز خیلی باز مثلاً استاد کلا برعکس حالا دبیرستان این به نکته مثبت هست برایش که شما می‌تونید براساس علاقتون و این چیزی که برای شما مناسبه درس بخونید و محدود به منابعی که برای شما معرفی کردند نیستید و می‌تونید کتاب‌های مختلف بخونید و خودتون انتخاب کنید چه منابعی بهتره» (محمدرضا دانشجوی پزشکی)	مستقل شدن
«حداقل اینجوریه که دانشجو بودن کسی که به مدرک مثل دیپلم یا پیش‌دانشگاهی داره بعد می‌خواد بیاد دانشگاه مدرک بگیره» (مرتضی، ۳۱ ساله، ترم ۷ کارگردانی بازیگری، دانشکده نمایش و موسیقی)	مدرک گرفتن
«دانشجو به نظر من یعنی عده‌ای واحدهایی که می‌خونن یعنی درسایی که می‌خوان امتحان بدن و پاس کنن» (محمد م، ۲۰ ساله، ترم ۶، مهندسی نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی)	مدرک گرفتن

نقش استاد و جایگاهش در زیست دانشجویی نقش و جایگاهی حائز اهمیت است. بنابراین مقوله استاد مقوله مهم دیگری ست که در زیست جهان دانشجویی وجود دارد. دیدگاه دانشجو به استاد و جایگاه او در دانشگاه باعث شد تا زیر مقوله‌هایی مانند شیوه اداره کلاس توسط استاد، باسواد بودن، اخلاق و نمره استاد برای مقوله استاد تعریف شود.

جدول ۲. مقوله استاد

زیر مقوله	مثالها
شیوه اداره کلاس توسط استاد	«من عموماً سخت‌گیرترین استادها رو انتخاب می‌کردم چون به‌عین می‌دیدم که هرچی استاد سخت‌گیرتر باشه آدم تجربه بیشتری رو به‌دست می‌آره و درس بیشتر می‌خونه یا چه می‌دونم عمیق می‌شه تو اون درس بیشتر از اون درس متوجه می‌شه» (فرهاد، ترم ۸ مهندسی مکانیک). «انسانی که قدرت انتقال علمش به دیگران رو نداره وارد این حیطه نباید بشه به همین خاطر الان ما دو دسته استاد داریم یکی اونایی که می‌تونن خوب منتقل کنن و یکی اونایی که نمی‌تونن منتقل کنن» (سجاد، ترم ۷ گرایش طراحی صحنه).
باسواد بودن	«استاده خوب یعنی این که تسلط کامل داشته باشه به موضوعی که داره انجام می‌ده. مسئله‌اش رو مشخص بکنه در رابطه با درس و همه ما هم تقریباً می‌فهمیم که این تسلط به این معناست که اگر من سوالی داشته باشم بتونن من را قانع بکنن» (یوسف، ترم ۸ پژوهشگری علوم اجتماعی). «مثلاً سؤال رو آدم کی می‌پرسه؟ سؤال رو وقتی می‌پرسی که به سری معلومات داری بعد می‌رسی به یک مجهول. حالا اگه این مجهول رو شما پرسیدی بعد استاد جواب داد این نشون می‌ده که استاد به چیزی بلده. حالا یک حداقلی که شما از اونجا متوجه می‌شی که استاده بلده» (حسین، استاجر پزشکی).
اخلاق استاد	«بر اساس برخوردش رفتارش. یه سری از استادها هستن واقعاً خیلی خوبن. خیلی آدم‌ن. یک استادی بود ترم ۱ بودم بهم گفت آقای دکتر. من نوعی اصلاً در اون لحظه احساس دکتر بودن نداشتم» (محمدرضا فیزیوپات، دانشکده پزشکی). «شخصیت اجتماعی اش آدمی باشه که فحش تو دهنش باشه وقتی استاد سرش رو می‌اندازه پایین می‌آد تو تمرین بقیه دانشجویها هم از اونا یاد می‌گیرن» (فاطمه، ترم ۷ نمایش عروسکی).
نمره استاد	«تو درسای عمومی بر اساس نمره است. قطعاً بر اساس نمره است ولی خوب تو درسای تخصصی نه» (کمال، ترم ۸ پژوهشگری اجتماعی) «معمولاً همه بر اساس این که کی بهتر نمره می‌ده انتخاب می‌کنن. کمتر پیش می‌آد کسی که به خاطر بهتر مثلاً درس می‌ده...» (شهرزاد، ترم ۶ مهندسی برق).

هم کلاسی بودن مقوله دیگری از زیست جهان دانشجویی است. هر دانشجو در دانشگاه در فضای کلاس قرار می‌گیرد و هم کلاسی‌هایی دارد. پس می‌توان گفت یکی از مقولات زیست جهان دانشجویی هم کلاسی و از زیر مقوله‌هایی مانند تغییرات هم کلاسی‌ها، سطح و فضای علمی هم کلاسی‌ها، جنسیت هم کلاسی‌ها، تهرانی و شهرستانی بودن هم کلاسی‌ها، گرایش‌های فکری و سیاسی هم کلاسی‌ها تشکیل شده است.

جدول ۳. مقوله هم کلاسی

مقاله	مثال‌ها
تغییرات هم کلاسی‌ها	«برای خود من که اینجوری بود یعنی من هم از نظر شخصیتی خیلی متفاوت شدم. مثلاً من خیلی آدم خجالتی بودم، ولی وقتی وارد دانشکده شدم مثلاً خیلی اجتماعی شدم...» (روزین ترم ۸ انسان‌شناسی). «از نظر اخلاقی هم به خاطر این که همه بزرگ می‌شن وارد محیط متفاوتی می‌شی مسلماً تغییر می‌کنی...» (آزیتا، ترم ۶ مهندسی مکانیک).
	«یه سری‌ها خیلی شیفته درس شدند. یه سری‌ها تو دسته‌های رفاقتی بیشتر افتادند و یه سری‌ها هم زده شدند؛ مثلاً از رشته، از فضای دانشکده، به هر حال زده شدند...» (کمال، ترم ۸ پژوهشگری علوم اجتماعی). «هم کلاسی‌ها مون دوتا طیف هستند. یک طیفی که قبلاً فعالیت داشتند و کارهایی رو انجام می‌دادند و با آگاهی اوملند دنبال این کار؛ یه عده هم هستند صرفاً به قول خودمون بچه درس خون بودند، درسشون خوب بوده، رتبه‌های بالایی آوردند و تونستند از سد کنکور بگذرند و بیان اینجا بشینن و واقعاً درکی ندارند. اکثراً زده شدند...» (سجاد، ترم ۷ طراحی صحنه).
جنسیت هم کلاسی‌ها	«خوب ما مثلاً دخترامون خیلی کم هستند. مثلاً شاید سی نفر دختر باشه. بیشترشون کلاً رشته فنی هستند. فکر کنم همین جوری باشه مخصوصاً برق. بعد خوب واسه همین آدم خیلی باید بیشتر ارتباط داشته باشه...» (شهرزاد ترم ۶ مهندسی برق). «توی ایران مثلاً من نوعی که پسر من تا هیجده سالگی تقریباً رابطه ام با پسرها بود خیلی محدود بود مثلاً با دخترای فامیلمون فقط در حد سلام و احوال پرسشی ارتباط داشتم. ولی وقتی که شما وارد دانشگاه می‌شید تقریباً نود نفر پسر نود نفر دختر حالا شما یواش یواش مجبوری که وارد بشی به حالا بگیرم رابطه هم کلاسی...» (محمدرضا، فیزیویات علوم پزشکی).
تهرانی و شهرستانی بودن هم کلاسی‌ها	«تهرانی‌ها مون یه کم خودشون رو می‌گیرن. مثلاً هم کلاسی‌های خوابگاهی مون بیشتر باهم بودیم...» (پرستو، ترم ۸ برنامه‌ریزی اجتماعی). «همون بچه‌های تهران دو بخش هستند. یه بخشی کاملاً بچه‌هایی هستند که خیلی شبیه خودمون برخورد می‌کنن. ولی یک بخشی نوع رفتارشون فرق می‌کنه چون تهرانی هستند خودشون رو متفاوت می‌دونن و حتی سلام علیک هم نمی‌کنند» (رضا، ترم ۷ کارگردانی نمایش).
گرایش‌های فکری و سیاسی	«استاد می‌گه که بچه‌ها چهار تا گروه بشید می‌بینی آدمایی با هم گروه شدن... لزوماً از نظر صنفی و تشکیلی شبیه هم‌دیگه‌اند...» (سهیلا، ترم ۸ نمایش عروسکی). «بین خیلی وقت‌ها شاید پیش اومده که سر یه بحث سیاسی دو نفر از هم بدشون اومده...» (سیمما، ترم ۸ پژوهشگری علوم اجتماعی).

۴-۵. اصطلاحات دانشجویی

مقوله اصطلاحات دانشجویی مقوله دیگری در زیست جهان دانشجویی است و واژگان و اصطلاحاتی را دربرمی‌گیرد که ساخته دانشجویان است. واژگانی مانند تقلب کردن، شب امتحانی بودن، کلاس پیچاندن، کپی‌پیست کردن، دانشجوی خرخوان و دانشجوی ایده‌آل که توسط دانشجویان به کار می‌رود.

جدول ۴. مقوله اصطلاحات دانشجویی

زیر مقوله	مثال‌ها
دانشجوی خرخوان جایگزین اصطلاح دانشجوی نمره الف	«به نظرم بچه‌ها به کسایی می‌کن که بالاترین سطح‌های رشت‌مونه نمراتشون. تعریفه خرخون رو من خودم قبول ندارم» (علیرضا، ترم ۶ نقشه‌برداری اطلاعات مکانی). «به کسی که بیشتر اوقات روز در حاله درس خوندن باشه و کمتر تو فعالیت‌های غیر درسی شرکت کنه...» (محمد، اینترن پزشکی).
دانشجوی شاخ جایگزین اصطلاح دانشجوی ایدنال	«به سری هستن باهوشن. مثلاً نخونده هم به ذره بهشون به چیزی رو یاد بدی می‌تونن اون رو حل کنن چون از هوش شون استفاده می‌کنن به هوشه ذاتی...» (آرش ۲۰ ساله، ترم ۶ مهندسی برق، دانشکده برق و کامپیوتر). «ولی یکی هم هست نه مثلاً همه چیزاش با هم سره. کلاس می‌آد نمره‌هاش هم خوب می‌شه... فکر می‌کنم بهشون بگن آدم باهوش یا مثلاً به همچین چیزی. که به همه کاراش می‌تونه برسه...» (تارا، علوم پایه، علوم پزشکی).
شب امتحانی بودن اصطلاح جایگزین امتحانات ترم	«من فکر می‌کنم اکثر دانشجوها شب امتحانی‌اند... توی فرجه بعضی از درس‌ها رو واقعاً می‌خونم. اما درس‌هایی رو ببینم که جزوه کلاسی و کتاب خاصی ندارن همون شب امتحان می‌خونم...» (روژین، ترم ۸ انسان شناسی). امید فیزیوپات، دانشکده پزشکی (یعنی نصفه بچه‌ها مون... شب امتحانی بودند. یعنی این که آره یک ترم درس نخونده شب امتحان دوسه شب مونده به امتحان خودش رو می‌کشه از هر درس به تیکه‌اش رو می‌خونه جاهای مهمش رو می‌خونه...» (امید، فیزیوپات دانشکده پزشکی).
کلاس پیچاندن اصطلاح جایگزین حضور در کلاس	«... در بعضی از درس‌ها استاد اول حضور غیاب می‌کنه پنج دقیقه می‌شیند بعد می‌آد بیرون دیگه نمی‌ره سر کلاس یا برعکس...» (محمد ترم ۶ نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی). «ولی خوب این جوریه. بچه‌های ما وقتی سر کلاس می‌شینند که به این معنی که دارن از اون کلاس لذت می‌برن. ولی وقتی کلاس خسته‌کننده است، بلند می‌شن میرند.» (مرتضی، ترم ۷ بازیگری و کارگردانی).
کپی‌پیست کردن اصطلاح جایگزین تحقیق کردن	«کپی‌پیست کردن خوب این اصطلاح رو ما مثلاً زیاد داریم. بچه‌ها زیاد کپی‌پیست می‌کنند. بعضی موقع‌ها استاد پروژه می‌ده زیاد کپی‌پیست می‌کنن...» (فرهاد، ترم ۸ مهندسی مکانیک). «... آخر کورس از ما می‌خواستن که مثلاً هشت تا شرح حال بیمار بنویسی... عموماً به خاطر این که خیلی طولانی هست... بچه‌ها نمی‌پرسن بعد میان بر اساس اون بیماری که داره چند تا علائم خاص که داره اون علامت‌های خاصش رو مشخص می‌کنند که آیا مریمی داره یا نداره. بقیه‌اش رو همه روی می‌کنن...» (حسین، استاجر علوم پزشکی).
تقلب کردن	«... بعضی وقت‌ها سؤال‌ها لو می‌ره کلاً. بعضی وقت‌ها از رو دست هم می‌نویسن... مثلاً به گروه امتحان می‌دن گروه بعدی می‌مونن بعد. مثلاً سؤالاشون مشترکه لو می‌دن به هم به همچین چیزی دیگه...» (مریم استاجر، علوم پزشکی). «خیلی توضیح داره تقلب نمی‌کنم ولی دستم رو تا جایی که امکان داره باز می‌زارم تا دیگران تقلب کنن» (یاسمن ترم ۷ ادبیات نمایشی).

۱. این اصطلاح توسط پژوهشگران به کار رفته دانشجویان از اصلاحاتی مانند شاخ رشته بودن، باهوش بودن، متفکر بودن و... به کار می‌برند.

۴-۶. رسانه فضای مجازی

مقوله رسانه فضای مجازی^۱ مقوله دیگری از زیست جهان دانشجویی است. دانشجویان به شیوه‌های متفاوتی از فضای مجازی در دانشگاه استفاده می‌کنند. پس مقوله رسانه فضای مجازی نیز از زیر مقوله‌هایی مانند استفاده علمی، صنفی، خبری و سرگرمی تشکیل شده است.

جدول ۵. مقوله رسانه فضای مجازی

زیرمقوله	مثال‌ها
علمی	«خوب مثلاً تو اینترنت کارهای تحقیقی داشته باشم خیلی مقاله‌های مختلف سرچ می‌کنم» (آزینا، ترم ۶ مهندسی مکانیک). «توی دانشگاه بیشتر جزوه دانلود بکنی و نمی‌دونم مثلاً بعضی وقت‌ها که استاد می‌گه مثلاً مقاله بیار» (بهاراستاجر، علوم پزشکی).
صنفی	«شاید تنها استفاده‌ای که از اینترنت دانشکده می‌کنم این که مثلاً برم سایت غذای هفته بعدم رو روزهو کنم...» (روژین ترم ۸، انسان شناسی). «این دانشکده پزشکی سایت داشت البته الان در حال تعمیریه و بسته است... برای غذا روزهو کردن و نمرات رو چک کردن...» (محمدرضا، ۲۲ ساله، فیزیوپات، پزشکی).
خبری	«برای اخبار بین من اخبار زیاد گوش نمی‌دم. برای تحلیل و این چیزها مثلاً به چیزهای بشنوم به گوشم بخوره شاید بد باشه اما اعتمادم به سرچ خودم هست و به گوگل بیشتر...» (سیمنا، ترم ۸، پژوهشگری علوم اجتماعی). «من خودم از سایت‌ها استفاده می‌کنم؛ یعنی این که هر روز تقریباً حدود به ساعت تو سایت‌های خبری مختلف» (حسین، استاجر، علوم پزشکی).
سرگرمی	«استفاده‌های دیگه که به نظرم می‌یاد البته کلیپ‌هایی که می‌شنویم که مثلاً فلان چیز گل کرده دانلودش کنیم ببینم چه جوریه یا آهنگ و مثلاً این جور چیزها دانلود آهنگ زیاد مثلاً انجام می‌دم دانلود فیلم کتابخونه اونجا دانلود می‌کنم» (محمد ترم ۷ مهندسی نقشه برداری و اطلاعات مکانی). «از کامپیوتر کتابخونه برای چک کردن سایت ورزش تری استفاده می‌کردیم. استفاده دیگه هم می‌کردیم فیس بوک هم می‌رفتم» (امید، فیزیوپات، پزشکی).

۴-۷. رشته تحصیلی

رشته تحصیلی یکی دیگر از مقوله‌های زیست جهان دانشجویی است، زمانی که دانشجوی رشته تحصیلی خود را انتخاب می‌کند در واقع مسیر زندگی شغلی، علمی و حتی سبک زندگی آینده خود را مشخص می‌سازد. از این رو مقوله رشته تحصیلی نیز از زیر مقوله‌هایی مانند انتخاب رشته تحصیلی، محتوای رشته تحصیلی و آینده رشته تحصیلی تشکیل شده است.

۱. مقوله رسانه فضای مجازی از آن رو مورد اشاره قرار گرفت که نحوه و میزان استفاده دانشجویان از امکان اینترنت وای‌فای و کتابخانه‌ها و مجلات مجازی که در سایت دانشگاه وجود دارد مشخص شود و پرداختن به شبکه‌های اجتماعی هدف تحقیق نبوده است و صرفاً نحوه استفاده از فضای مجازی مدنظر بوده است و استفاده از شبکه‌های مجازی در زیر مقوله سرگرمی قرار می‌گیرد.

جدول ۶. مقوله رشته تحصیلی

مثال‌ها	زیرمقوله
«من اون موقع بچه بودم دیگه موقع انتخاب رشته. نمی دونستم که این انتخاب رشته چه تأثیری داره تو آینده من...» (پرستو، ترم ۸ برنامه‌ریزی اجتماعی). «اول از همه می‌گم نمایش عروسکی انتخاب سوم من بوده؛ انتخاب اول سینما بوده؛ انتخاب دوم کارگردانی تناثر بود؛ انتخاب سوم هم عروسکی بود. من به اجبار این رشته رو خوندم؛ می‌شه گفت توفیق اجباری بود...» (سهیلا، ترم ۸ نمایش عروسکی).	انتخاب رشته تحصیلی
«رشته ما شاید چون مهندسی بیشتر مثلاً کارهای عملی باید باشه درحالی‌که این جوری نیست نمی دونم کارهای تنوری داریم انجام می‌دیم» (شهرزاد، ترم ۶ مهندسی برق و کامپیوتر). «مثلاً وارده دانشگاه می‌شید دو و نیم سال مجبورید درس‌های علوم پایه رو بخونید که بعضی‌هاش کلاً با پزشکی بی‌ربط است و این بی‌ربط بودن باعث می‌شه خیلی‌ها زده بشن.... بعد از دو و نیم سال شما وارد دوره فیزیوپات می‌شید که تقریباً درس‌های اضافی حذف می‌شن و هفت تا کورس داخلی رو پشت سر می‌ذاری بعد یواش یواش وارد بیمارستان می‌شید که اصلاً ورق برمی‌گرده» (محمدرضا، فیزیوپات، دانشکده پزشکی).	محتوای رشته تحصیلی
«همچنان می‌گم می‌خوام تو رسانه‌ها کار کنم...» (فرزانه، علوم ارتباطات اجتماعی). «خوندم که پژوهشگر خوبی بشم و نویسنده قابلی. در کنار اینا کارگردان و نویسنده خوبی باشم به صورت مشترک» (فرزانه علوم ارتباطات اجتماعی).	آینده رشته تحصیلی

دانشگاه یکی دیگر از مقوله‌های زیست جهان دانشجویی است که از زیرمقوله‌های مانند بهبود امکانات آموزشی و رفاهی، تربیت نیروی متخصص، گزینش استادان، احترام به حقوق دانشجوی، مقایسه با دانشگاه‌های دنیا، فراهم کردن زمینه فعالیت‌های غیرعلمی تشکیل شده است.

جدول ۷. مقوله دانشگاه

مثال‌ها	زیرمقوله
«دانشگاه منابع مناسب رو در اختیار دانشجو قرار بده منابع خیلی مهمه (چه منابعی؟) مثلاً ما یکی از درس‌هامون منبع مشخصی نداره یا کتاب مشخصی نداره... این منابع رو در اختیار دانشجو قرار بده، دانشگاه به کتابخونه جدا داشته باشه...» (محمد، ترم ۶ نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی). «... همین که یک مکان خوب در اختیارش قرار بده، همین که تسهیلاتی قرار بده که این آدم بتونه راحت به یه سری چیزهایی که نداره دست پیدا کنه، مثلاً ما الان اینجا پنجاه تا کامپیوتر در سایت داریم سه تا یا چهارتاش کار می‌کنه...» (سجاد، ترم ۷ طراحی صحنه).	بهبود امکانات آموزشی و رفاهی
«خیلی وظیفه داره. مهم‌ترین وظیفه‌اش این که سازوکاری ایجاد کنه که متخصص بیرون بیاد. علاف نامید بیرون نیاد...» (سیمنا، ترم ۸ پژوهشگری علوم اجتماعی). «اون چیزهایی که بهمون درس می‌دن با اون چیزهایی که می‌خوان ارائه کنیم و در جامعه کاری کنیم اصلاً سختی نداره» (ریحانه، ترم ۶ مهندسی مکانیک).	تربیت نیروی متخصص
«اگر که قراره دیتا بده، استادهایی رو بیاره که دیتا داشته باشند. آگه که قراره که پرورش بده استادهایی رو بیاره که قابلیت پرورش دهندگی دارند» (فاطمه، ترم ۷ نمایش عروسکی). «به نظر من چون یک دانشگاه مادریه، باید استادای خیلی خوبی داشته باشه» (تارا، علوم پایه پزشکی).	گزینش استادان

زیرمقاله	مثال‌ها
احترام به حقوق دانشجویان	«نحوه برخورد با دانشجو در داخل دانشگاه و بیرون دانشگاه باید متفاوت باشد بیرون از دانشگاه تو جامعه شما به خلافی کنی خوب مجازاتی داری ولی این که نحوه برخورد و مجازات تو دانشکده چطور باشد، این که راه‌حل‌ها چی باشد، به نظرم دانشکده تو این می‌تونه خیلی فضای ذهنی دانشجو رو شکل بده. رفتار دانشگاه با دانشجو مثل بیرون به شکل مجازات و... نباشه بلکه روش‌های دیگه‌ای برای تنبیه دانشجو اتخاذ بشه» (کمال، ترم ۸ پژوهشگری علوم اجتماعی). «مثلاً نگهبان و اینها زیاد گیر نندند به ما. مثلاً دخترها بوت می‌پوشند بهشون گیر می‌دند. بعضی هم ستاره‌دار می‌شند و از این چیزها. از این کارا نکنن...» (آرش ترم ۶ مهندسی برق و کامپیوتر).
فراهم کردن زمینه فعالیت‌های غیردرسی (غیر لیمی)	«وجودش لازمه یعنی... هفته پیش به دونه جشنواره ورزشی برگزار شد... این چیزها برای جمع کردن دانشجوها برای این که بتونند به تعاملی با هم داشته باشن فکر می‌کنم لازمه...» (روژین، ترم ۸ انسان‌شناسی). «واقعا بچه‌های ما خیلی هاشون افسرده‌اند. خیلی هاشون بی‌حوصله‌اند. به کارگاه‌ها بذاره به جوری ساپورت کنه، مثلاً به روانشناس باشه...» (بهار، استاجر، دانشکده پزشکی).
مقایسه با دانشگاه‌های دنیا	«ما می‌شناسیم کسانی که رفتن و دانشجوهاییه که از همین‌جا دانشکده فنی به خارج می‌رن امکانات زیادی در اختیارشون هست» (آزینا، ترم ۶ مهندسی مکانیک). «مثلاً رشته ما چون به رشته وارداتی هست، دیگه مثل خیلی از رشته‌ها هنوز خیلی فاصله داریم با اون ور. به تبادلی باشه که مثلاً بگیم که توی اون ور دنیا چه اتفاقی داره می‌افته...» (مرتضی، ترم ۷ کارگردانی و بازیگری).

۹-۴. خوابگاهی بودن

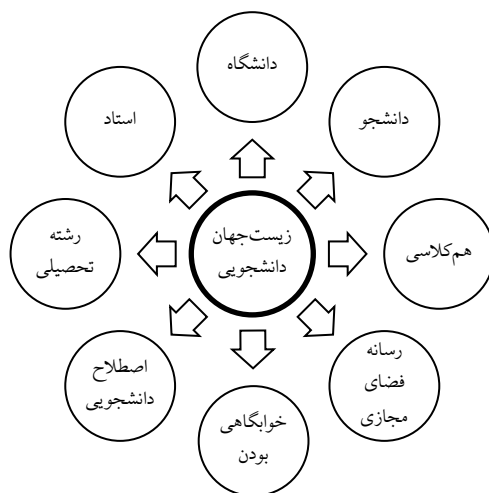
خوابگاهی بودن نیز یکی دیگر از مقوله‌های زیست‌جهان دانشجویی است، دانشجو ممکن است برای شروع و ادامه تحصیل خود از فضای خانه دور شده و وارد خوابگاه شود. خوابگاهی بودن نیز از زیرمقاله‌هایی مانند کسب تجربه، تأثیر علمی، مشکلات روحی و رفتاری، نداشتن حریم خصوصی تشکیل شده است.

جدول ۸. مقوله خوابگاهی بودن

زیرمقاله	مثال‌ها
کسب تجربه	«باعث می‌شه که مثلاً استقلال به نسبت بقیه دانشجوها تو خونه بیشتر بشه» (فرزانه ترم ۸، علوم ارتباطات اجتماعی). «... چهار سال که تو شهر خودم نبودم در عمل می‌شه گفت شش سال بزرگ شدم... همین الان چهار سال با به هم اتاقی بودم که طرز فکرش کلاً با من فرق می‌کرد. ولی چهار سال تونستم باهاش توی چه می‌دونم نه متری باهاش زندگی کنم» (فرهاد، ترم ۸ مهندسی مکانیک).
تأثیرات علمی	«آره به سری‌ها مثل خودم بیشتر توی جوة خانواده‌ام. ولی این‌جا که خودم هستم مجبور می‌شم بشنیم درسم رو بخونم این جوریه تمرکز بیشتری دارم؛ ولی مثلاً خونه باشم تنها برم تو اتاق اون تمرکز لازم رو ندارم؛ همش مثلاً دوست دارم برم توی سالی که خانواده‌ام جمع‌اند می‌خوام برم اونجا بشنم...» (محمد، ترم ۶ مهندسی نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی). «تأثیر هم‌کلاسی‌ها خیلی زیاده حتی گاهی ممکنه به مشروط شدن طرف هم بینجامه» (سجاد، ترم ۷ طراحی صحنه).

زیرمقوله	مثالها
مشکلات روحي و رفتاری	«آره ديگه مثلاً من ترم اول و دوم کلی افسرده بودم. همین الانش هم من خیلی وقتها دلم تنگ می‌شه» (بهار، استاجر پزشکی). «اصلاً اسمش اسم اشتباهی هست خوابگاه، خوب به لحاظ روانی یعنی جای خواب ديگه تو میری اونجا بخوابی. اکثر دانشجویهایی که خوابگاهی اند باعث تبلی شون و باعث خیلی از چیزها همین خوابگاهست» (رضا، ترم ۷ کارگردانی و بازیگری).
نداشتن حریم خصوصی	«اولا هیچ حوزه خصوصی در خوابگاه وجود نداره بسیاری از این حوزه‌ها در هم می‌شکنه. توی خوابگاه حریم خصوصی وجود نداره و همیشه حداقل دو نفر در یک اتاق هستند که نظاره گر همه رفتارهای شما هستند و شما حریم خصوصی نداري» (یوسف، ترم ۸ پژوهشگری علوم اجتماعی). «حریم نداري، آسایش نداري، اعصاب آروم نداري، به رفت و آمدت په عده آدمه بی ربط گیر می‌دند.» (سهیلا، ترم ۸ نمایش عروسکی).

در نهایت بر اساس پژوهش انجام شده می‌توان برای زیست جهان دانشجویی الگویی مشخص ارائه کرد. الگوی زیست جهان دانشجویی می‌تواند در سطح کلان زمینه‌ساز تغییرات مثبتی مانند کاربردی ساختن رشته‌های تحصیلی، پیوند دانشگاه و محیط کار، بهبود امکانات دانشگاه و... شود و در سطح خرد نیز مطالعه چنین تحقیقی به دانشجوی کمک می‌کند تا با بازنگری در نقش دانشجویی به میزان اهمیت این نقش در زندگی شغلی و حتی شخصی خود پی برده و با برنامه‌ریزی و تلاش بیشتری به تحصیل خود ادامه دهد.

نمودار ۱. الگوی زیست جهان دانشجویی

۵. نتیجه گیری

دانشگاه تهران محملی برای حضور استعدادهای برجسته کشور است؛ از سوی دیگر، زیست جهان متنوعی از فرهنگ‌های متفاوت، اقوام و افکار است و به‌نوعی می‌توان از زیست‌جهان‌های متفاوت زندگی در مسیر علم و دانش سخن گفت. زیست‌جهان دانشجویی مهم‌ترین کلیدواژه مقاله حاضر بود چرا که صرف نگاه آماری و کمی نمی‌تواند مسائل موجود در زمینه تولید علم را حل کند. بر اساس مطالعه مردم‌نگارانه‌ای که در دانشگاه تهران صورت گرفت، زیست‌جهان دانشجویی از مقوله‌هایی مانند دانشجو، استاد، هم‌کلاسی‌ها، اصطلاحات دانشجویی، رسانه فضای مجازی، رشته تحصیلی، خوابگاه و مقوله دانشگاه تشکیل شده است؛ اما زمانی می‌توان با اطمینان از زیست‌جهان دانشجویی سخن گفت که کنش تولید علم در این زیست‌جهان انجام شود.

پس کنش تولید علم همان کنش ارتباطی و تعاملی است که می‌توان از آن به‌عنوان شرط بقای زیست‌جهان یاد کرد. هر کنشی که در زیست‌جهان دانشجویی رخ می‌دهد به‌تنهایی و یا در ارتباط با کنش دیگر، زمانی کارکرد مثبت پیدا می‌کند که منجر به تولید دانش و پیوند خوردن علم و دانش با پیشرفت کشور باشد و نوعی «دارائی و سرمایه علمی» دانشجو را در عرصه علم و پیشرفت تداعی کند. تأکید بر زیست‌جهان دانشجویی منجر به یافته‌هایی شد که می‌توان به‌طور عمومی از روحیه «استقلال‌گرایی و کسی بودن» در جامعه دانشجویی در پیوند با استاد، رشته، هم‌کلاسی و پیوند با رسانه‌های مجازی سخن گفت و به‌طور خاص، این زیست‌جهان را به دو دسته تقسیم نمود: زیست‌جهان با کارکرد مثبت، که در اهمیت دادن به دانش، مهم‌بودن رشته برای دانشجو و نگاه وظیفه‌گرا نسبت به دانشگاه و جامعه است. کارکردهای منفی در این زیست‌جهان نگاه تلخ و منفی به استاد، رشته و دانش مورد دانش‌پژوهی و احساس بی‌اهمیت تحصیلات عالی و فقدان آینده روشن در پرتو تلاش‌های علمی است.

در پرتو این مطالعه می‌تواند راه‌حلی را برای دانشگاه، استاد، دانشجو، نوع تعامل بین هم‌کلاسی‌ها، دانشگاه و بازار کار، احساس جدیت علم‌و‌دانش و نقش‌آفرین در فضای تحقیق و توسعه کشور است. مهم‌ترین نکته‌ای که در مطالعه زیست‌جهان دانشجویان دانشگاه تهران باید مورد تأکید قرار داد، تلاش و برنامه‌ریزی برای تقویت «احساس عضویت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان» و داشتن «حس نوستالژیک نسبت به فضای صمیمی» همراه با احساسات خوب

در محیط دانشگاه است. به نظر می‌رسد احساس دانشگاه‌تهرانی بودن به‌عنوان یک ویژگی که همراه با حس افتخار باشد، در میان دانشجویان کم‌رنگ است.

از سوی دیگر، به دلیل زندگی در دوران گذار و به وجود آمدن یک «حفره رقابت فراگیر دانشی» بین دانش مبتنی بر علوم و فنون و نوین و دانش قبل از ظهور علوم و فنون نوین و همچنین دانش در فضای قبل از ظهور اینترنت که به نوعی فضای دانشگاهی منقطع از سایر دانشگاه‌های جهان را رقم زده بود و دانش پیوند خورده با فضای مجازی که فاصله «فضای دانشگاهی» را کم‌رنگ کرده است و به نوعی عرصه رقابتی دانشگاه‌ها را افزایش داده است، تفاوت‌های جدی است که بر زیست‌جهان دانشجویی تأثیر اساسی داشته است. بر این مبنا نیازمند یک نوع سیاست پژوهشی برای فضای جدید دانشگاهی و تقویت زیرساخت‌های مرتبط با علم و دانش جدید و نقش آفرینی کار گروهی دانش با دانش، دانش با استاد و استاد با استاد، هستیم.

فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۲۰

دوره ۱۵، شماره ۱

بهار ۱۴۰۱

پیاپی ۵۷

منابع

- احمدی، بابک (۱۳۸۷). مدرنیته و اندیشه انتقادی. تهران: نشر مرکز.
- اصغری، فیروزه (۱۴۰۰). واکاوی فرهنگ دانشگاهی در مؤسسات آموزش عالی ایران براساس نظریه داده‌بنیاد. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۳(۴)، ۱۱۷-۸۵. doi: 10.22035/jicr.2021.2494.2926
- اعتمادی‌فر، سیدمهدی (۱۳۹۶). مطالعه وضعیت نگرشی دانشجویان در مورد فضای اداری در حوزه عمومی دانشگاه. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۰(۲)، ۸۸-۶۵. doi: 10.22631/jicr.2017.1463.2174
- بهرام‌پور، شعبانعلی (۱۳۸۷). مردم‌نگاری و کاربرد آن در ارتباطات. فصلنامه رسانه، ۱۹(۱)، ۷۸-۵۷.
- پیوزی، مایکل (۱۳۸۴). یورگن هابر ماس (مترجم: احمد تدین). تهران: نشر هرمس. (تاریخ اصل اثر ۱۹۸۶)
- حریری، نجلا (۱۳۸۵). اصول و روش‌های پژوهش کیفی. تهران: دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقاتی.
- خوشنام، مژگان؛ کوثری، مسعود؛ و فراستخواه، مقصود (۱۳۹۷). درک دانشجویان دانشگاه تهران از تعاملات غیررسمی. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱(۳)، ۶۷-۲۹. doi: 10.22631/jicr.2018.1865.2456
- سراج‌زاده، سیدحسین؛ و حبیب‌پورگتابی، کرم (۱۳۹۷). کیفیت زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر دانشگاه‌های دولتی ایران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱(۴)، ۳۱-۱. doi: 10.22035/jicr.2018.390
- فراستخواه، مقصود (۱۳۹۴). تجربه‌های زیسته و ادراک شده دانشجویان مطالعه موردی یک دانشگاه ایرانی. فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، ۷(۲)، ۷۰-۲۵.
- فلیک، اووه (۱۴۰۰). درآمدی بر تحقیق کیفی (مترجم: هادی جلیلی). تهران: نشر نی. (تاریخ اصل اثر ۱۹۹۸)
- کریمی، مرتضی (۱۳۸۵). زیست‌جهان در فلسفه هوسرل (پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد). دانشگاه تهران، تهران، ایران.
- لیندلف، تامس آر؛ و تیلور، برایان سی (۱۳۸۸). روش‌های تحقیق کیفی در علوم ارتباطات. (مترجم: عبدالله گیویان). تهران: همشهری. (تاریخ اصل اثر ۲۰۰۲)
- مارچسیون، جولیان ام (۱۳۹۱). مردم‌نگاری طراحی، هدایت و ارائه تحقیق (مترجم: قاسم حسینی). تهران: انتشارات جامعه‌شناسان. (تاریخ اصل اثر ۲۰۱۰)
- محمدی، زهرا (۱۳۹۷). مطالعه فرهنگ نسلی دانشگاهیان ایران با تکیه بر ویژگی‌های بومی. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱(۴)، ۵۴-۳۳. doi: 10.22035/jicr.2019.2162.2681
- نیک‌نام، زهرا (۱۳۹۸). تبادلات بین‌فرهنگی در بین‌المللی‌شدن آموزش عالی؛ تجارب دانشجویان دکتری خارجی شاغل به تحصیل در ایران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۲(۳)، ۱۵۲-۱۲۳. doi: 10.22035/jicr.2019.2140.2662

- Alway, J. (1995). *Critical theory and political possibilities: Conceptions of emancipatory politics in the works of Horkheimer, Adorno, Marcuse, and Habermas*. London: Greenwood Publishing Group.
- Ang, C. S., Lee, K. F., & Dipolog-Ubanan, G. F. (2019). Determinants of First-Year Student Identity and satisfaction in higher education: A quantitative case study. *SAGE Open*, 9(2), 1-13. doi: 10.1177/2158244019846689
- Aper, J. (2010). Quality in higher education: systems and lifeworlds in collision. *International Education*, 40(1), 6.
- Bohman, J., & Rehg, W. (2014). Jurgen Habermas, The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/habermas>
- Cohen, J. L., & Arato, A. (1992). *Civil society and political theory*. Cambridge Massachusetts: MIT Press.
- Fleming, T. (2000). Habermas, democracy and civil society: Unearthing the social in transformative learning. In C. Wiessner, S. Meyer & D. Fuller (Eds.), *Challenges of practice: Transformative learning in action* (pp. 303-308). New York: Columbia University. Retrieved From <https://mural.maynoothuniversity.ie/986/>
- Habermas, J. (1985). *The theory of communicative action: Reason and the rationalization of society*. London: Heinemann.
- Herdlein, R., & Zurner, E. (2015). Student satisfaction, needs, and learning outcomes: a case study approach at a European university. *Sage Open*, 5(2), 1-10. doi:10.1177/2158244015580373
- Husserl, E. (1970). *The crisis of European sciences and transcendental phenomenology: An introduction to phenomenological philosophy* (Carr. D, Trans.). Evanston, Illinois: Northwestern University Press.
- Hyder, D., & Rheinberger, H. J. (Eds.). (2009). *Science and the life-world: essays on Husserl's Crisis of European Sciences*. Redwood City: Stanford University Press.
- Lifeworld.(n.d) Collins English Dictionary. Retrived From Collins Internet Database. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/lifeworld>
- Maassen, P., Andreadakis, Z., Gulbrandsen, M., & Stensaker, B. (2019). *The Place of Universities in Society*. Hamburg: Körber-Stiftung. Retrieved From <https://www.guc-hamburg.de/press/study-place-of-untriversities.pdf#page=104>
- Msiska, G., Smith, P., & Fawcett, T. (2014). The "lifeworld" of Malawian undergraduate student nurses: The challenge of learning in resource poor clinical settings. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 1, 35-42.
- Sharma, R. S. (2015, July). *Role of universities in development of civil society and social transformation*. In Proceedings of International Academic Conferences (No. 2604181). International Institute of Social and Economic Sciences. Retrieved from <https://ideas.repec.org/p/sek/iacpro/2604181.html>
- Wildemeersch, D., & Leirman, W. (1988). The facilitation of the life-world transformation. *Adult Education Quarterly*, 39(1), 19-30. doi:10.1177/0001848188039001003

